

El far més aïllat

Els darrers estadants de les illes Medes, deshabitades fa 92 anys

L'avenç tecnològic que buida d'ànima els fars no és un fet tan recent com es pot pensar. A Espanya, la implementació del gas acetilè suposà la primera gran automatització de fars aïllats fa gairebé un segle. El 1924 marxaven els darrers habitants de les Medes, i el seu servei quedà adscrit al de Roses durant 75 anys.

DAVID MORÉ > TEXT

>> *L'abastador Filadelfo Elías Marques amb els germans Fernández. A baix, Pilar Fernández Rodríguez (1923-2014), la darrera persona que va viure a les Medes.*

Les Medes foren històricament un espai ocupat de manera intermitent on l'home i la natura coexistiren en harmonia. El far inaugurat el 1868 ha estat el darrer edifici habitat. El novembre de 1918 canvià d'habitants, en marxar l'estartidenc Francisco Pagès Arqués (1878-1937). Aquest faroner havia ingressat al cos el 1902, i després d'un breu pas pel far de la Barra de Huelva, mitjançant una triple permuta arribà a les Medes el 1903. Aquesta era una destinació que per la seva situació ningú desitjava, però a Pagès la proximitat respecte de la seva població nadiua li fou un al·licient per anar-hi i quedar-s'hi durant quinze anys. Va ser el faroner que més anys hi residí. Pagès era casat i tenia dues filles. El seu nét, l'insigne torroellenc de l'Estartit Eugeni Llos Pagès, recorda que la família quan estava a les Medes anaven i venien de l'Estartit, però que l'avi volia oferir millor educació a les seves filles, Maria i Marcelina. Després de set anys intentant un trasllat fou destinat al far del Port de la Selva, on acabaria la seva vida laboral en plena Guerra Civil, per bé que, en ser-ne expulsat pels milicians, havia hagut d'establir-se al veïnat de la Vall de Santa Creu,

en una casa que curiosament va llogar-li el meu besavi, Esteve Paronella Cervera.

A Pagès el substituï en el càrrec el madrileny Francisco Fernández Blasco (1878-1967), que arribà acompanyat de la seva esposa val·lisoletana Gertrudis Rodríguez González (1882-1960), i dels seus fills: María Luisa (Ferrol, 1909 - Madrid, 1998), José Antonio (Malpica, 1911 - Huelva, 1996), Antonia (Barcelona, 1912 - Madrid, 2003), Francisco (Barcelona, 1914 - Eivissa, 2002), Alberto (Barcelona, 1916 - Pontevedra, 1928), i Celestino (l'Hospitalet de Llobregat, 1918 - Torrevella, 2003). A les Medes, Gertrudis donà a llum tres fills més: Fernando (1920 - Palma de Mallorca, 2004), Pedro (1921 - Donostia, 2006), i Pilar (1923 - Madrid, 2014). Antonio (1925 - Sabadell, 2000) nasqué a l'Estartit quan el pare ja havia estat traslladat a Galícia.

Els fills Francisco, Fernando i Antonio també ingressaren al cos de fars el 1940, el 1942, i el 1951 respectivament. Antonio, després de treballar en diversos fars balears, el 1977 arribà al far de Roses, el servei del qual comprenia el de les Medes, un destí que ocupà fins a la seva jubilació el 1990. Mort deu anys després, va voler que les seves cendres fossin escampades a les

Francisco Fernández i Gertrudis Rodríguez van arribar a les Medes amb sis fills el 1918

DAVID MORÉ

Medes. La seva vídua, Joana Margenat Mament, natural de Premià de Mar, evoca amb sentiment aquest vincle del seu marit amb les illes. Va ser gràcies a la Joana que el 2011 vaig tenir el goig de conèixer la seva cunyada Pilar, llavors l'única persona viva que havia nascut i viscut a les Medes, a qui vaig obsequiar el meu llibre *La vida en los faros de España*, editat l'any anterior pel Museu Marítim de Barcelona. Vivia a Madrid en un pis prop del Parc del Retiro, em manifestà el desig que les seves cendres també anessin a les Medes, i amb ella vaig resseguir el periple vital d'aquella família nombrosa. Resultà enriquidor casar el testimoni oral de la Pilar amb les evidències documentals recopilades en la consulta de l'expedient del seu pare a l'Arxiu del Ministeri de Foment, i les nombroses fotografies familiars que va deixar-me reproduir. El pare en casar-se abandonà una carrera militar de vuit anys i es posà a treballar de jornalera a Segòvia. Després es traslladà a Madrid, on obrí una acadèmia, a la qual acudí un jove que volia preparar les oposicions de fars, i fou llavors

que ell també s'hi presentà, aprovà, i ingressà el 1908. Després de passar per diversos fars gallecs, anà al del Llobregat, des d'on arribà al de les Medes, que hagué d'abandonar quan va ser automatitzat. Després d'uns mesos d'interinatge a la suplència de Girona, el novembre de 1924 fou destinat a la suplència de Pontevedra, on tingué ocasió de fer estades en fars d'altres illes: les Cíes, Ons i Sálvora. A petició pròpia, el 1935 fou enviat al far de Monte Igueldo, de Donostia, càrrec en el qual es jubilà el 1948.

David Moré és arxiver.

>> Plànols i una fotografia antiga del far de les illes Medes.

Francisco Fernández obrí una acadèmia a Madrid on acudí un jove que volia preparar les oposicions de fars, i fou llavors que ell també s'hi presentà i aprovà